

Arbetsrelaterad invandring i finlandssvensk dagspress

Marina Lassenius

Forskningsinstitutet vid Svenska social- och kommunalhögskolan vid Helsingfors universitet (FISS) publicerar i Notat-serien föredrag och diskussionsinlägg, bakgrundsmaterial, preliminära rapporter samt projektbeskrivningar av allmänt vetenskapligt intresse eller avsedda för en mera avgränsad publik. Syftet med serien är att sprida kunskap om den pågående verksamheten samt att bidra till forskarnas möjlighet att få respons i ett tidigt skede av forskningsprocessen. Forskningsinstitutet vill betona bidragens preliminära karaktär; de kan senare omarbetas och ingå i andra publikationer.

Högskolans två andra publikationsserier, Skrifter samt Meddelanden innehåller forskningsresultat av mera slutgiltig karaktär.

The Research Institute of the Swedish School of Social Science at the University of Helsinki (FISS) has established this new series in order to show the ongoing activity of the Institute and to provide researchers with an early feedback to their ideas and activities. The series consists of discussion papers, research outlines and preliminary reports of general interest or of interest to specific groups. The preliminary nature of the contributions is emphasized. Some contributions may appear later in a revised form in other publications.

The publications in the two other series of the School, Skrifter, and Meddelanden, contain more final research results.

Tfn +358-9-1911, fax +358-9-191 28430
Internet: <http://sockom.helsinki.fi>

Adress: Svenska social- och kommunalhögskolan vid Helsingfors universitet
PB 16, FIN-00014 Helsingfors universitet

Besöksadress: Snellmansgatan 12, Helsingfors

SSKH Notat

FORSKNINGSINSTITUTET

*Svenska social- och kommunalhögskolan
vid Helsingfors universitet*

1/2009

Arbetsrelaterad invandring i finlandssvensk dagspress

Svenska social- och kommunalhögskolan
vid Helsingfors universitet

ISBN 978-952-10-5204-0(PDF)

ISSN-L 1457-1250
ISSN 1457-1250 (Print)
ISSN 1798-6966 (Online)
Helsingfors 2009

Svenska social- och kommunalhögskolan vid Helsingfors universitet

Arbetsrelaterad invandring främjas för att förebygga knapphet på arbetskraft och för att stärka befolkningens kompetensbas. Invandring och invandrare kan bli ett viktigt sätt för samhället att bättre klara av problemet med den åldrande arbetskraften och andra utmaningar i omvärlden. (Regeringens invandrapolitiska program 19.10.2006.)

1. Inledning

Finland kommer i framtiden att drabbas av en knapphet på arbetsmarknaden i och med att befolkningen blir äldre, något som medför brist på arbetskraft. Regeringen förespråkar nu arbetsrelaterad invandring och så många som 100 000 utländska arbetare väntas inom de kommande åren. Invandrare ses som en förstärkning men även som en lösning. Finlands tidigare migrationspolitik och byråkrati underlättade dock inte invandringen så 19.10.2006 utkom regeringens invandrapolitiska program. Programmets syfte är att skapa en övergripande ram för planering och genomförande av den politik som gäller invandring i synnerhet från områden utanför EU och EES. Huvudpoängerna kring arbetsrelaterad invandring i regeringens invandrapolitiska program kommer att presenteras i denna artikel. Syftet med artikeln är att analysera hur arbetsrelaterad invandring omtalas i åsiktsjournalistiken i den finlandssvenska dagspressen.

Sedan 1999 har undervisningsministeriet i Finland finansierat projektet "Rasism och främlingsfientlighet i finländska massmedier", som utförts vid CEREN¹ och forskningsenheten för journalistik vid Tammerfors universitet. CEREN har i första hand fokuserat på den finlandssvenska pressen medan Tammerfors inriktat sig på den finskspråkiga. Den största finskspråkiga dagstidningen Helsingin Sanomat har dock även tillfälligt inkluderats i forskningen vid CEREN. Medietexter kring etnicitet eller mångfald i det finländska samhället har främst genom kvantitativa metoder analyserats och kartlagts. CEREN:s senaste publikation inom ovannämnda projektet är antologin *Variera mera, inkludera flera: Åtta essäer om medier, mångfald och migration* (Haavisto, Kivikuru 2007). Huvudvikten i antologin ligger på hur mainstreammedier i Finland framställer personer med invandrarbakgrund.

I likhet med tidigare artiklar skrivna vid CEREN kommer denna artikel att fokusera på den finlandssvenska dagspressen. Genom kvalitativ diskursanalys granskas den offentliga debatten kring arbetsrelaterad invandring med fokus på åsiktsjournalistik, dvs. ledare, kolumner och insändare. Hur

---

¹ Centret för forskning om etniska relationer och nationalism (CEREN) vid Svenska social- och kommunalhögskolan vid Helsingfors universitet.

ser diskussionen kring arbetsrelaterad invandring ut i finlandssvensk dagspress? Artikeln analyserar också om det finns regionala variationer. Kan man urskilja en ändring från 2006 till 2008 i hur man skriver om arbetsrelaterad invandring? Lyfts finländarna fram som positivt eller negativt inställda mot de så kallade nyfinländarna? Syftet med artikeln är även att parallellt med åsiktsjournalistiken följa med regeringens politiska linje och se ifall dessa stöder varandra. Är dagspressen kritisk och reflekterar kring vad de politiska linjerna innebär både i teorin och i praktiken eller förs det mer en såkallad personifierad kampanjournalistik kring enskilda orättvist behandlade invandrare? De som läser finlandssvenska dagstidningar får allt oftare följa med berättelser där utländska medborgare beskrivs som *offer* i det finländska samhället då de blir felbehandlade av myndigheter eller alternativt som hjältar som orkar slåss för sin sak.² Å andra sidan gillar medierna att mellan raderna peka finger mot invandrare när det förekommit förortsbråk, stölder eller överfall.

Det empiriska materialet för denna artikel består av allt som allt 153 artiklar. 95 av dessa är från finlandssvensk dagspress, 36 från FNB medan 22 är regeringens pressmeddelanden. Tidsramen för insamlingsmaterialet har sträckt sig från 1.1.2006 till 12.8.2008. En närmare beskrivning av material, metod och avgränsningar finns längre fram i texten. Artikelns uppdelning är följande. I nästa kapitel presenteras regeringens invandrapolitiska program från 2006. Tanken är att redogöra för regeringens politiska linje i nio punkter. Tredje kapitlet, som är artikelns längsta, kommer först kortfattat att belysa mediernas roll som samhällspåverkare och kritiker. Tredje kapitlets huvudvikt ligger på artikelns metod, material och avgränsningar och kommer sedan att fokusera på den finlandssvenska dagspressen. Ändamålet med kapitel tre är att systematiskt gå igenom finlandssvenska dagstidningar (Hufvudstadsbladet (HBL), Vasabladet (VBL), Åbo Underrättelser (ÅU), Syd-Österbotten (SÖ), Borgåbladet (BBL), Jakobstads Tidning (JT), Tidningen Åland (ÅL)) mellan åren 2006 och 2008. I samband med presentationen och analysen av det empiriska materialet analyseras även FNB:s nyheter samt regeringens pressmeddelanden. I det sista, fjärde kapitlet kommer påståenden, åsikter och uppmaningar att flätas ihop med frågor och funderingar som uppstod under insamlingen av materialet. Artikelns syfte är ändå inte att ta ställning till regeringens invandrapolitiska program och dess åtgärder, utan att fokusera på hur dagspressen framställer diskussionen.

---

² Exempelvis artikel i HBL 1.1.2008, ledare i HBL 2.1.2008, artikel i HBL 4.5.2008, artikel i HBL 19.3.2008, artikel i HBL 23.12.2007, artikel i HBL 8.2.2007, artikel i HBL 6.12.2007, artikel i HBL 19.11.2006, artikel i VBL 20.3.2008, artikel i VBL 16.9.2007, artikel i VBL 30.8.2007, artikel i ÅU 26.7.2006, artikel i BBL 27.1.2007, artikel i BBL 18.2.2006, artikel i ÅL 22.12.2007.

2. Regeringens invandarpolitiska program 2006

– en genomgång av den politiska linjen och åtgärder kring arbetsrelaterad invandring

Avsikten med regeringens invandarpolitiska program är att fungera som en övergripande ram för planering samt verkställande av politiken kring framför allt invandring från länder utanför EU och EES. I programmet står det även att syftet är att främja utvecklingen mot ett pluralistiskt, mångkulturellt och icke-diskriminerande samhälle. Detta skulle stödja internationaliseringen i Finland och förbättra den internationella konkurrenskraften. Invandring till Finland skulle som ett medel bland andra vara en lösning på de utmaningar som den åldrande arbetskraften medför.³ I detta kapitel presenteras syften och ändamål vad gäller arbetsrelaterad invandring i regeringens invandarpolitiska program. Kring detta lyfts nio punkter fram så som de framstår i regeringens politiska program.

Den första punkten är budskapet: *Arbetsrelaterad invandring främjas för att förebygga knapphet på arbetskraft och för att stärka befolkningens kompetensbas.* Befolkningen i Finland blir allt äldre vilket innebär att utbudet av arbetskraft minskar. Som en lösning på den framtida knappheten på arbetskraft och kompetensunderskottet ska arbetsrelaterad invandring uppmuntras. I praktiken betyder detta att arbetskraft som lämnar arbetsmarknaden ersätts och att kompetensbasen stärks. På detta sätt garanteras förutsättningarna för ekonomisk tillväxt och ekonomisk aktivitet. Målet är likaså att trygga möjligheterna till integration, delaktighet, familj, rättvis behandling och icke-diskriminering. De utländska arbetstagarna ska med andra ord ges möjlighet till familjeliv, vilket innebär att uppehållstillstånd i regel bör beviljas familjemedlemmar till dem som arbetar eller studerar i Finland. För att förverkliga detta uppmuntras ett ökat samarbete mellan statsmakten, kommunerna och arbetskraftsorganisationer m.fl.

Den andra punkten tar upp följande: *Effektivare utnyttjande av Finlands attraktionsfaktorer* såsom ren natur, allmän stabilitet och säkerhet, fungerande offentliga tjänster, skälig inkomstnivå, hög standard hos finländska läroanstalter och forskarsamfund samt de internationellt arbetande företagens goda rykte. Målet är att främja permanent bosättning i Finland genom att marknadsföra landets attraktionsfaktorer.

Den tredje punkten i regeringens program är: *Mera avtalsbaserat samarbete med ursprungsländerna* särskilt med EU-länderna, närområdena samt andra, för Finland viktiga ursprungsländer. Tanken är att de som fått ett jobb i Finland kunde erbjudas språkundervisning och

---

³ Regeringens invandarpolitiska program 19.10.2006.

vägledande information om arbetsliv och samhälle redan innan de kommer till Finland. Syftet med samarbete är att främja en kontrollerad invandring och välja stater som är lämpliga med hänsyn till administrativa kostnader och verksamhetens effektivitet. Faktorer som regeringen betonar vid beaktande av lämplighetsprövningen är bl.a. befolkningsmängd, åldersstruktur, utbildningsnivå i landet och rörlighetstraditionerna hos befolkningen. Avståndet till Finland och förutsättningar för människorna i landet att integreras i Finland understryks även som viktiga. Samarbetsutsikterna beräknas vara goda med de nya EU-länderna och framför allt Polen, eftersom Polen har en stor befolkning, ligger centralt i Europa och arbetskraften där är rörlig. Den polska befolkningen beskrivs som relativt ung och välutbildad. Åtgärder för punkt tre är: *Förhandlingar förs om att inleda samarbete, särskilt med polska myndigheter, i syfte att öka arbetskraftens rörlighet inom ramen för gemenskapslagstiftning.*

I punkt fyra uppmanas det anordna: *Enklare tillståndssystem för arbetskraftsinvandring.* I regeringens program erkänns det att det nuvarande systemet är komplicerat, svårt att tolka och att handläggningstiden för ansökningar är för lång. I den nuvarande utlänningslagen utvidgades utlänningsrätt till arbete utan prövning av tillgången på arbetskraft. Detta har genomförts så att arbetskraftsbyrån har utrett ifall det inom rimlig tid finns tillgång på arbetskraft på arbetsmarknaden för det aktuella arbetet. Detta innebär att de flesta utlänningsarbetare i Finland uteslutande till följd av en prövning som gällt allmän ordning, säkerhet och befintliga försörjningsförutsättningar (bl.a. uppehållstillstånd och visum). Ändamålet är nu att systemet för tillstånd för arbetskraftsinvandring går hand i hand med det invandrapolitiska programmet. Prövningen av tillgången på arbetskraft bör dock bibehållas inom de känsligaste branscherna så länge som sysselsättningsläget inom dessa är svårt. När problemen med tillgång på arbetskraft ökar och arbetslöshetssituationen blir bättre bör dock tillgångsprövningen minskas väsentligt. I samband med punkt fyra diskuteras även utredningar av möjligheter för utländska arbetstagare att komma till Finland för att söka arbete förbättras liksom deras möjligheter att få ett uppehållstillstånd för arbete beviljat i Finland när de har hittat en arbetsplats. Det är självklart att de som har låg lön inte har råd att först flyga till Finland för att söka jobb och sedan återvända hem för att vänta på uppehållstillståndet.

Som en femte punkt behandlar regeringens program: *Systemet för tillstånd för näringsidkare görs tydligare.* Inom systemet för uppehållstillstånd för näringsidkare blir företagets livsduglighet prövad på ett korrekt sätt. Det finns dock, enligt regeringsprogrammet, många problem med systemet i och med att systemet med uppehållstillstånd för näringsidkare inte passar ihop med det system för utlänningsrätt som upprätthålls av Patent- och registerstyrelsen. Begreppet näringsidkare är också ett

problem som förutsätter obegränsat personligt ansvar och som i fråga om rättigheter och skyldigheter fått en oändamålsenlig uppdelning i två grupper, dvs. yrkesutövare och näringsidkare. Medan en näringsidkare har rätt att arbeta som anställd hos en annan saknar yrkesutövare denna rätt.

Som punkt sex uppmanas det att: *Förfarande för registrering av invandrare förenklas*. Detta innebär en totalreform av befolkningsdatasystemet och det utreds om de centrala registreringarna av alla utlänningar kunde skötas hos en myndighet.

Invandrarna beskrivs som mer beredda att bli företagare än finländare. Som punkt sju lyfts denna aspekt fram med budskapet: *Invandrarnas företagande främjas*. Invandrarna har enligt regeringens program en låg risktagningströskel och stor innovationspotential. En annan faktor som förklarar företagsaktiviteten bland invandrarna, enligt regeringsprogrammet, är deras svaga ställning och diskriminering på arbetsmarknaden samt brist på språkkunskap, svårighet att anpassa tidigare utbildning och lämplig arbetserfarenhet. Den nuvarande företagartutbildningen enkom för invandrare har snarast varit av projektkaraktär och det är endast i Helsingfors som de permanenta företagartjänsterna för invandrare finns. Nu siktar regeringen på att det av olika parter ska ordnas flerspråkiga företagartutbildningar och att bl.a. utveckla företagsfinansieringen.

Punkt åtta framhåller utbildning: *Systemet för erkännande av kompetens som skaffats utomlands förbättras*. Problemet angående invandrarnas tidigare utbildning och erfarenheter som inte erkänts i sin helhet betonas och anses vara ett av hindren för arbetskraftens och de studerandes rörlighet. Nu är målet dock att effektivera utnyttjandet av den kompetens invandrare skaffat utomlands genom att smidigare erkänna tidigare utbildning och att genom prov ge invandrare möjlighet att visa sin kompetens. Vidare planeras det ett bättre samarbete mellan de olika organ som ansvarar för erkännandefrågor och ett fortsatt nära samarbete mellan EU och Norden för att samordna systemen för erkännande av kompetens.

Punkt nio tangerar likaså frågor kring utbildning: *Tillträdet till arbetsmarknaden underlättas för studerande*. Redan 2006 trädde en ändring av utlänningslagen i kraft. Syftet var att uppmuntra studerande från tredjeländer att söka sig till och placera sig i arbetslivet i Finland. En utländsk studerande som avlagt examen i Finland har möjlighet att söka uppehållstillstånd för arbete för högst sex månader. Nu ska detta dock ändras till nio månader och antalet praktikplatser för utländska studerande och studerande som avlagt examen i Finland ska utökas för att underlätta integreringen och placering på arbetsmarknaden. Invandringen av utlänningar som arbetar med forskning är likaså en viktig aspekt inom arbetskraftsinvandring. Ett ökat samarbete mellan myndigheter, universitet

och forskningsinstitut önskas. Forskare bör också enligt regeringsprogrammet beviljas uppehållstillstånd av kontinuerlig karaktär.

Dessa nio punkter är de centrala synpunkterna på arbetsrelaterad invandring i regeringens invandrapolitiska program från 2006. Det är klokt att ha dessa i bakfickan medan diskussionen i finlandssvensk dagspress iakttas. Dessa punkter kommer vidare att bäddas in i analysdelen av den finlandssvenska dagspressen.

Utöver dessa nio punkter som direkt tangerar arbetsrelaterad invandring lyfte regeringens invandrapolitiska program även fram andra centrala och viktiga punkter angående invandrare och integrering. De aspekter från regeringens invandrapolitiska program som inte direkt nämndes under rubriken 'främjande av arbetsrelaterad invandring' men som tangerar detta delas härmed upp i fyra kategorier. *Kulturell mångfald och icke-diskriminering bör främjas* tar upp vikten av goda relationer mellan olika folkgrupper och att invandrare bör ha möjlighet att bevara sin egen kultur samt att kampen mot rasism och diskriminering bör effektiveras. Den andra kategorin lyfter fram att *utlänningarna ges vägledning och att invandrarnas integration främjas*. Detta omfattar utveckling av integrationsutbildningen, förbättring av invandrarnas studiemöjligheter, bostadspolitiken och en utredning av det bosättningsbaserade sociala trygghetssystemet i relation till beskattning. Den tredje kategorin fokuserar på utveckling av *den humanitära invandringen*. Denna kategori inbegriper deltagande i stärkande av det internationella skyddssystemet, effektivisering av mottagande av asylsökande, utveckling av flyktingarnas placering i kommunerna och en utveckling av flyktingpolitiken och asylpolitiken. Den fjärde kategorin, som i hög grad tangerar den arbetsrelaterade invandringen, fokuserar på att *övervakningsförutsättningarna förbättras*. Detta innebär att förebyggande av utlänningars olagliga arbete bör effektiveras och förutsättningarna för att övervaka anställningsvillkoren för utländska arbetstagare bör förbättras samt att människohandel bör bekämpas.

3. Hur rapporterar finlandssvensk dagspress om arbetsrelaterad invandring?

3.1 Några tankar kring medierna som kritiker och samhällspåverkare

I Finlands medielandskap har det skett en förändring i hur man talar om invandrare. Som denna artikel visar pågår det en förändring i diskussionen kring arbetsrelaterad invandring i finlandssvensk dagspress. King och Wood betonar mediernas roll i en större kontext. De poängterar att medierna kan påverka migration både på ett individuellt och på ett kollektivt plan. Det sätt på vilket

destinationsländer presenteras kan vara den viktigaste källan för potentiella emigranter och kan sålunda fungera som en väsentlig faktor som stimulerar emigranter att flytta. Medierna kan likaså ha en väsentlig roll i hur invandrare presenteras i mottagarlandet, vilket kan påverka bemötandet av dem som flyttar till landet i fråga (King, Wood 2001, 1–2).

Under 2007 har invandrarfrågor etablerat sig i de finländska medierna mycket på grund av att Finland för första gången fick en migrations- och Europaminister, förklarar Ullamaija Kivikuru (2007, 18–19). Arbetsrelaterad invandring har exempelvis etablerat sig som ett koncept som alla känner till. Etnicitet och mångfald håller på att bli ett vardagstema på samma sätt som miljöfrågor blev etablerade på 1970-talet via diverse naturkatastrofer (Kivikuru 2007, 20). Detta betyder inte att alla artiklar är positivt inställda gentemot invandrare, utan snarare att de finländska medierna insett att invandrarna kommit för att stanna i det finländska samhället. Etnicitet och etnisk diversitet är inte mera något som finns på andra sidan Östersjön utan något som kommit att tangera även vardagslivet i Finland.

Detta innebär likaså att kampanjjournalistiken i finlandssvenska tidningar i dag ofta fokuserar på invandrare. Som exempel tar Kivikuru upp den kurdiska asylsökande kvinnan Naze Aghais fall angående utvisningsshot.⁴ Kampanjjournalistik kan öppna läsarens ögon för en viss diskurs eller problematik, men det kan även tyckas problematiskt att en asylsökande eller invandrare som får sitt fall presenterat i medierna i slutändan kan få ett annorlunda beslut än den som inte blivit en mediekändis. Vem är det som har ansvaret; medierna eller myndigheterna?

Mats Nylund har analyserat hur en vriden och missvisande tolkning av forskningsresultat kan leda till rubriker. År 2000 varnades det för att 400 000 ester kommer att invadera Finland (Nylund 2008). FFC (Finlands Fackförbunds Centralorganisation) genomförde en opinionsundersökning kring esters intresse att jobba i Finland med anledning av Estlands EU-medlemskap. Av de tillfrågade esterna var 6 procent mycket intresserade av att i något skede arbeta i Finland, 22 procent ansåg sig vara ganska intresserade medan 13 procent menade att det var sannolikt. Utifrån dessa siffror konstaterade TV-nyttis nyhetsredaktör att nästan 40 procent av alla ester, med andra ord 400 000, är villiga och redo att arbeta i Finland. FFC:s dåvarande avdelningschef Eero Heinäluomas kommentar i TV-nyttis nyhetssändning var att detta skulle skapa kaos och att många ester dessutom är beredda att arbeta svart (Nylund 2008, TV-nytt 4.9.2000). Heinäluomas andra kommentar om att det även innebär stora möjligheter att det skapas en gemensam ekonomisk region runt Östersjön togs

---

⁴ Medierna rapporterade om det speciella fallet där stat och kyrka stod mot varandra. Det är mycket ovanligt att kyrkan motsätter sig statens beslut i den här typen av fall. Det ledde till en överväldigande kampanj där många olika institutioner blev involverade. (Kivikuru 2007, 21–22, 24).

inte med i sändningen. Nylund menar att detta är ett typexempel på hur eventuella framtida hot skapas på basis av en viss agenda. Han upplyser även om att det i 24 procent av nyheterna talas om möjliga framtida händelser i kontrast till redan skedda händelser. Nylund menar att nyheter inte enbart reflekterar verkligheten utan skapar och formar vår bild av framtiden och verkligheten (Nylund 2008, 189–201). Vi ska med andra ord inte underskatta mediernas roll som samhällspåverkare. Med detta exempel i minnet kan vi se hur det skrivs om arbetsrelaterad invandring i finlandssvensk dagspress.

3.2 Artikelns empiriska material, metod och avgränsningar

	2006	2007	2008	Totalt
HBL	19	23	9	51
VBL	4	12	9	25
SÖ	0	0	2	2
JT	4	1	0	5
ÅU	5	2	0	7
ÅL	1	2	0	3
BBL	1	1	0	2
Totalt	34	41	20	95
Pressmeddelanden	3	13	6	22
FNB	13	15	9	36

Tabell A visar fördelningen av det empiriska materialet i sin helhet. Hur många artiklar varje enskild tidning har under åren 2006, 2007 och 2008. Vidare kan man utläsa antalet artiklar från FNB samt antalet pressmeddelanden.

Det empiriska materialet, 153 artiklar, för denna artikel har samlats från Brages Pressarkiv, Finska notisbyråns arkiv och Internet. Tidsramen för det insamlade materialet har sträckt sig från 1.1.2006 till 12.8.2008. Denna långa tidsperiod valdes för att kunna analysera eventuella förändringar i trender, dvs. om och hur diskussion ändrat karaktär. Parallellt med 95 tidningsartiklar från finlandssvensk dagspress har 36 nyheter från FNB inkluderats samt 22 pressmeddelanden från regeringen. Dessa har tagits med för att få en motvikt till åsiktsjournalistiken och se hur de förhåller sig i relation till regeringens invandrapolitiska program. Tack vare att tidsramen sträcker sig från början av 2006 till mitten av 2008 har det varit möjligt att urskilja förändringar i vilka aspekter regeringen lyfter fram i pressmeddelanden samt hur FNB beskriver det aktuella. Tanken har varit att ställa stat och medier mot varandra och analysera hur de behandlar samma ämne.

Som sökord har följande använts: arbetsrelaterad invandring, arbetskraft och invandring, arbetsbetingad invandring, arbetsmotiverad invandring, utländsk arbetskraft, invandring, och regeringens invandrapolitiska program 2006. Begreppet arbetsrelaterad invandring kommer

konsekvent att användas i denna artikel trots de olika varianterna. De 95 tidningsartiklarna, i vilka något/några av de ovannämnda sökorden finns, är huvudsakligen från HBL (51 stycken) och VBL (25 stycken) men även enstaka artiklar från ÅU (7 stycken), BBL (2 stycken), JT (5 stycken), SÖ (2 stycken) och ÅL (3 stycken).

Målet har varit att nå åsiktsjournalistiken vilket innebär att ledare, kolumner, debattinlägg har studerats mer än nyhetsartiklar. När de 153 artiklarna var insamlade på basis av de ovan nämnda sökorden delades de in i olika kategorier. Kategorierna bestod av tidning, år och genre vilket innebär att det noterades ifall det handlade om en ledare, en kolumn, ett debattinlägg eller en artikel. Vidare gick det igenom hur många texter som handlade om regeringens politiska linje och hur många om enskilda företag som är i behov av utländsk arbetskraft. Det gick även igenom hur många artiklar som var så kallade personporträtt av enskilda invandrare, som antingen lyckats eller stött på allt för hårda motgångar. Den metod som använts i denna artikel är diskursanalys, en kvalitativ metod med rötter i litteraturanalysen, men kunde även uppfattas som närläsning. Genom diskursanalysen kan det urskiljas vilka diskurser samt värderingar som tar form i finlandssvensk dagspress. Kortfattat menar Jokinen, Juhila och Suoninen (1993) att språket kan användas för att konstruera en social verklighet. Diskursanalysen strävar efter att belysa och lyfta fram dessa konstruktioner (Jokinen, Juhila, Suoninen 1993, 18-19). Denna form av kategorisk samt kronologisk indelning och genomgång av det empiriska materialet ansågs för denna artikel vara det mest meningsfulla sättet för att kunna analysera materialet.

Artikeln granskar också om regionala skillnader kan observeras i och med att behovet av arbetskraft ter sig olika beroende på närings- och befolkningsstrukturen i olika områden av landet. Arbetskraftsbristen inom vård- och hygiensektorn är en nationell företeelse, medan Österbotten är i stort behov av arbetskraft inom metallbranschen och jordbruket. I huvudstadsregionen och Åboland råder brist inom kollektivtrafiken och byggbranschen. Det gjordes en enkel statistik över hur många företag som nämndes i vilka tidningar under vilka tider för att uppmärksamma den regionala skillnaden (Tabell B s. 11). Närpes beskrevs 2006 och 2007 som ett föredöme för hela Finland medan Närpesmodellen blev ett etablerat koncept 2008. En närmare beskrivning samt analys av både företagsstatistik och Närpesmodellen tas upp i analysen av det empiriska materialet.

Åsiktsjournalistiken i form av insändare, kolumner och ledare i den finlandssvenska dagspressen använder inte ordagrant "regeringens invandrapolitiska program", vilket innebär att sökordet "regeringens invandrapolitiska program 2006" inte finns som en träff i en enda av de 95 tidningsartiklarna. Däremot använder FNB regeringens invandrapolitiska program, vilket vi

kommer att granska i analysdelen av det empiriska materialet. För att kunna följa med diskussionen från regeringens invandrapolitiska program till dagspress har FNB betraktas men även regeringens pressmeddelande. Genom att inkludera regeringens pressmeddelanden kring arbetsrelaterad invandring har det tydliggjorts vilka aspekter regeringen anser vara viktigast. Trots att det politiska programmet inte direkt debatteras i åsiktsjournalistiken, diskuteras och kritiserar nog olika aspekter av arbetsrelaterad invandring. Reaktionerna omfattar såväl regeringens politiska linje som enskilda företag som antingen behöver eller redan anställt utländsk arbetskraft samt invandare som redan finns i landet.

Det som helt uteslutits både i det empiriska materialet och i analysdelen av denna artikel är idrott som arbetsgivare. Trots att idrott är en stor importör av utländsk arbetskraft har denna aspekt inte tagits upp i denna artikel i och med att den form av arbetsrelaterad invandring som regeringen bäddar för inte inkluderar idrott. Temat idrott och utländsk arbetskraft är onekligen på tapeten och vore intressant att analysera närmare, vilket dock inte görs i denna artikel. Denna artikel fokuserar på den arbetsrelaterade invandringen som regeringen, FNB och åsiktsjournalistiken lyfter fram vilket snarare tangerar metall- och byggbranschen, vårdpersonal och lokaltransport. Sport nämns aldrig i dessa sammanhang och har därför utelämnats.

I denna del av artikeln följer en systematisk kronologisk genomgång av vad som skett under åren 2006 och 2008 och hur man diskuterat olika frågeställningar i finlandssvensk dagspress. I samband med den kronologiska genomgången kommer de nio punkter som lyftes fram som de centrala i anknytning till regeringens invandrapolitiska program samt FNB:s nyheter och regeringens pressmeddelanden att poängteras. Allra först kommer dock en utredning av den regionala skillnaden mellan de finlandssvenska tidningarna i och med att detta är väsentligt för att sedan kunna gå igenom materialet i kronologisk ordning.

3.3. En regional skillnad i hur diskussionen förs och vad som finns på tapeten

Arbetskraftsbehovet ser olika ut i olika delar av landet. Som det nämndes ovan är huvudstadsregionen och Åboland i stort behov av arbetare inom kollektivtrafiken medan Österbotten behöver arbetare inom metallbranschen och jordbruket. Arbetskraftsbristen inom hälsovården är dock en nationell företeelse och nya arbetare behövs därmed i hela landet. Det märks i den finlandssvenska dagspressen att svenska Österbotten haft ett stort antal invandrare och flyktingar i förhållande till befolkningmängden i regionen. Det innebär att vissa frågor lyfts fram på olika sätt i

dagspressen i huvudstadsregionen och i dagspressen i Österbotten. Helsingforsregionens största finlandssvenska dagstidning Hufvudstadsbladet lyfter mer än på andra orter fram regeringens politiska linje. Återgårdar och beslut diskuteras mer än vad det görs i Österbotten. I huvudstadsregionen uppmanas det bland annat att finna en inre lösning på landets arbetsstruktur och dess problem genom att exempelvis höja pensionsåldern så att det inte behövs folk utifrån. Diskussionen håller sig med andra ord på regeringens nivå och arbetsrelaterad invandring ses som ett alternativ och inte som den enda tänkbara lösningen (HBL 29.4.2008).

I Österbotten skrivs det mycket mer om konkreta fall och om vilka företag som behöver utländsk arbetskraft och hur detta ska fungera i praktiken. Det gjordes som sagt en enkel statistik över hur många företag som nämndes i vilka tidningar och under vilka tider för att uppmärksamma den regionala skillnaden (Tabell B).

Företag statistik				
	2006	2007	2008	Totalt
HBL	2	6	8	16
VBL		12	4	16
SÖ				
JT	8			8
ÅU			1	1
ÅL				
BBL				
Totalt	10	18	13	41

Tabell B visar fördelningen av antalet enskilda företag som nämnts i det empiriska materialet. Statistiken baserar sig på hur många gånger enskilda företag nämns i artiklar. Ifall samma företag nämns mer än en gång i en och samma artikel har detta inte räknats dubbelt. Samma företag nämns dock i flera olika artiklar, dvs. företag X kan nämnas i både HBL, VBL och JT. Slutresultatet 41 betyder inte att det handlar om 41 olika företag.

Det som vi bland annat kan utläsa ur de två ovanstående tabellerna (tabell A s. 9 och tabell B s.11) är att HBL exempelvis år 2007 hade 23 relevanta artiklar där 6 företag nämndes som involverade eller i behov av utländsk arbetskraft, medan det i VBL 12 artiklar nämndes 12 företag. Ett ännu mer slående exempel är JT, där det i 4 artiklar från 2006 skrevs om 8 företag som anställt eller var i behov av arbetsrelaterad invandring, i jämförelse med HBL:s 19 artiklar från 2006 där 2 företag nämndes. Dessa fanns dessutom i Närpes och på Åland. I JT kan vi märka en likadan trend som i VBL angående hur diskussionen kring behovet av arbetsrelaterad invandring förs samt hur det skiljer sig från HBL.

En artikel i JT beskriver en ”skriande arbetskraftsbrist” och att det nu gäller att sikta in sig på massorna i Kina för att få tillräckligt med arbetare (JT 3.9.2007). Ur detta kan en klar regional skillnad utläsas. Det som citatet ovan även betonar är uttrycker ”skriande” brist på arbetskraft. Den

finlandssvenska dagspressen i Österbotten betonar ofta behovet och nödvändigheten av arbetskraft på följande sätt:

”... de inte skulle klara av att upprätthålla nuvarande produktionen utan de utländska arbetstagarna.” (artikel i VBL 1.5.2006)

”Arbetskraftsbehovet exploderar” (ledare i VBL 18.11.2006)

”Det är nästan omöjligt att hitta kunnig arbetskraft på metallsidan här i regionen. Vi kan inte heller vänta, arbetskraften behövs nu.” (artikel i VBL 25.7.2007)

”I år borde 1000 personer komma utifrån till Österbotten för att jobba. Detsamma gäller de närmaste fyra-fem åren. Och om ekonomin går enligt förväntningarna kan behovet bli det dubbla.” (nyhet i VBL 5.1.2008)

”Vietnamesiska svetsare behövs i Österbotten” (nyhet i VBL 28.6.2008)

Genomgående från 2006 till 2008 kan man urskilja ett starkt lokalt behov av arbetskraft i Österbotten. Ofta berättas det specifikt om vilka företag som behöver kunnig arbetskraft. Det som ändrats är de utländska arbetarnas ursprung. Åren 2006 och 2007 skrevs det i VBL allra mest om polacker och bosnier. År 2008 förekommer dessutom burmeser, kineser och vietnameser.

HBL fokuserar vanligen inte på vilka företag i huvudstadsregionen som antingen anställt eller är i behov av arbetskraft, medan det är en vanlig företeelse i VBL, SÖ och JT. I HBL ligger fokus mer på regeringens politiska linje, EU och landets ekonomiska situation, men även på attitydklimatet gentemot invandrare i Finland. Som exempel kan några ledare från HBL nämnas: ”Arbete gynnas av öppna gränser” (HBL 1.5.2006), ”Självisk migrationspolitik” (HBL 23.9.2006), ”Det behövs mer än aktivitet för att locka arbetskraft” (HBL 19.9.2007), ”Integration kräver rösträtt” (HBL 4.5.2007) och ”Ett land med stängda dörrar” (HBL 2.1.2008). Ur dessa rubriker kan vi utläsa en kritisk ton gentemot Finlands invandrapolitik och regeringens politiska linje.

Den faktor som även bör lyftas fram som en regional skillnad är hur man talar om Närpes som ett föredöme för hela Finland. Närpes och Närpesmodellen lyftes fram i både VBL och HBL åren 2007 och 2008 i ett stort antal artiklar med anknytning till integration och arbetsrelaterad invandring. Redan i mitten av 2008 har Närpesmodellen blivit ett koncept som ofta lyfts fram i olika invandrar- och integrationsrelaterade sammanhang i flera olika finlandssvenska tidningar. Det anses att staden har lyckats skapa ett fungerande system för anskaffning av bostäder, utbildning, hälsovård

och arbetsplatser kombinerat med en relativt fördomsfri miljö.⁵ Henrik Lax som arbetar med frågor kring asyl, migration och invandring i Bryssel säger följande som citeras från en artikel i VBL.

”Närpesmodellen är att bry sig om, vilket präglar hela stadens inställning till invandring. Det är också hemligheten till framgången och jag hoppas att exemplet Närpes kan bli stilbildande för hur integreringen ska skötas i resten av landet.” (VBL 8.2.2008)

Ledaren i VBL förklarar att Närpesmodellen även innebär att Närpesföretag med jämna mellanrum åker utomlands för att rekrytera arbetskraft och att det finns en rutin för förfarandet när nya invandrare anländer (VBL 19.2.2008). Gamla arbetstagare handleder nya och det har ordnats med vänfamiljer i kommunen. I följande citat från en kolumn i HBL 2007 angående invandrare, integration och Närpes kan vi läsa en anmärkning:

”Integreringen upplevs som något som flyktingarna antingen själva ska ta ansvar för själva, eller som myndigheterna fixar. Alltför sällan vågar någon – förslagsvis ansvarskännande politiker – påpeka att en lyckad integrering förutsätter aktiva handlingar även av den mottagande befolkningen. Varför säger ingen att vi alla har ett ansvar? Mönsterexempel finner vi i Närpes! Men hur ser ut i övrigt? Vad har gnällspikarna i Hbl bidragit med?” (HBL 28.7.2007)

Ur citatet kan vi urskilja flera aspekter av invandring, integration och behov av attitydförändringar. Närpes får beröm medan huvudstadsregionen får kritik på grund av bristande aktivitet och deltagande. En viktig synpunkt som citatet lyfter fram är att en lyckad integrering inte enbart kräver att de som anländer anpassar sig utan att det krävs aktivt deltagande av den mottagande befolkningen. Myndigheter skapar ramar för hur integrationen bör eller kan ske men för att lyckas krävs det en insats från alla instanser. Citatet framhäver även att den mottagande befolkningen, vilket här tolkas som varje individ, kan bidra med något positivt.

Många artiklar, kolumner och ledare i den finlandssvenska dagspressen efterlyser en förändring av attitydklimatet och en attitydfostran för Finlands befolkning. Sällan beskriver de ändå hur detta ska ske. Närpes beskrivs som ett mönsterexempel tack vare att kommunen lyckats skapa ett fungerande system. Frågan varför resten av landet inte lyckats skapa ett lika fungerande system ställs av några skribenter?⁶ Kan vi finna ett svar på den frågan i den finlandssvenska dagspressen i anknytning hur man talar om invandrare, integration och utländsk arbetskraft? Mer om de regionala

---

⁵ Exempelvis ledare i SÖ 23.2.2008, artikel i VBL 8.2.2008, kolumn i HBL 28.7.2007.

⁶ Exempelvis i SÖ 9.2.2008.

skillnaderna i den finlandssvenska dagspressen och om Närpes som föredöme diskuteras senare i artikeln. Härpå följer en kronologisk genomgång och analys av det empiriska materialet sammanflätat med de nio punkterna som lyftes fram från regeringens invandrapolitiska program.

3.4 Hur tedde sig diskussionen år 2006

På basis av artikelns empiriska material på 153 artiklar skiljer sig HBL 2006 mest genom att den har 19 artiklar jämfört med Vasabladetets fyra. De övriga åren är skillnaden mellan antalet artiklar i HBL och VBL inte lika drastisk. Det som dominerar HBL 2006 är artiklar om mobilitet, fri rörlighet, både EU:s och Finlands stängda gränser och kritik mot Finlands migrationspolitik.

	Artikel	Ledare	Kolumn	Debatt	Totalt
HBL	12	6	1		19
VBL	3	1			4
SÖ					0
JT	3	1			4
ÅU	5				5
ÅL	1				1
BBL	1				1
Totalt					34
Pressmeddelanden					3
FNB	Ekonomi	Inrikes	Politik		Totalt
2006	1	3	9		13

Tabell C visar fördelningen av det empiriska materialet för 2006. Hur många artiklar och enligt vilken genre samt hur många pressmeddelanden.

Regeringens pressmeddelanden från 2006 (3 stycken) diskuterar inrikesministeriet som ansvarsbärare för beredningen av invandrapolitiken vilket bäddar för det kommande migrationsverket (8.6.2006), om finanspolitikens strategier vilket inkluderar arbetsrelaterad invandring (31.5.2006) och president Halonens tal då hon tillträdde presidentämbetet (1.3.2006). Regeringens pressmeddelande rapporterar därmed diskussion kring migrationsverket och finanspolitiska strategier.

FNB lägger tonvikten på finländarnas attityder, invandrarnas rättigheter, integrering, företagstjänster för invandrare, Finlands invandrapolitik och problemen kring arbetstillstånden. Till skillnad från regeringens pressmeddelanden har FNB i sina 13 artiklar en mycket större fokus på Finlands invandrapolitik och problemen kring arbetstillstånden, finländarnas attityder, invandrarnas rättigheter, integrering och företagstjänster för invandrare. Angående kritik mot den finländska

invandrarpolitiken, som anses klumpig, har följande konstaterats på ett seminarium arrangerat av De Gröna:

”Svårigheterna att få jobb är ett av de stora problemen. Trots att det i festtal efterlyses invandring av arbetskraft har det i praktiken gjorts krångligt att komma till landet för att jobba. Man måste söka om uppehållstillstånd i sitt hemland och sedan kam man få vänta i månader på beslutet. Den som har liten lön har inte råd att först flyga till Finland för att söka jobb och sedan åka hem för att vänta på uppehållstillståndet.” (FNB 17.5.2006)

Citatet tangerar punkt fyra i regeringens invandrarpolitiska program angående lättare tillståndssystem för arbetskraftsinvandring. FNB fokuserar tydligt, både medhållande och kritiskt, på de nio punkter som lyfts fram från regeringens invandrarpolitiska program i denna artikel.

Vissa ledarskribenter kritiserar Finlands migrationspolitik för att vara helt självisk medan vissa kolumnister kräver en attitydförändring bland invandrarna för att kunna leva i samförstånd med finländarna.⁷ En ledare i HBL kritiserar regeringen för bristande trovärdighet för att denna inte får till stånd ett invandrarpolitiskt program utan istället har ett utkast legat och urvattnas i över ett år (HBL 23.9.2006). En månad senare publicerades dock regeringens invandrarpolitiska program. Ledaren önskar större global solidaritet.

”I Finland har arbetsministeriet inrättat en webbsida för utlänningar som vill arbeta här. Arbetsrelaterad invandring står under statens särskilda beskydd. Men de migranter som försöker ta sig i land på Kanarieöarna är inte hjälpta av arbetsministeriets ansträngningar. Det är inte ens meningen; våra avsikter är helt själviska.” (HBL 23.9.2006)

Invandrarnas situation och finländarnas attityder diskuteras även i en mindre skala. En artikel i HBL 2006 lyfter fram att attityder och klimatet i samhället inte ändrats automatiskt trots att många tycks utgå från att det gör det (HBL 25.5.2006). Samma artikel lyfter fram en undersökning om invandrarnas integrering i huvudstadsregionen som baserar sig på frågeformulär. Somalier och araber är de grupper som utsätts för mest våld och rasism i vardagslivet. Det poängteras att de invandrare som kan finska och har en arbetsplats klarar sig allra bäst. Finländska attityder gentemot invandrare verkar ha blivit bättre men det understryks att många invandrare fortfarande mår dåligt (HBL 25.5.2006).

---

⁷ Exempelvis ledare i HBL 23.9.2006 och ledare i HBL 20.3.2006.

En kolumnist i HBL anser dock att det inte enbart är finländarna som bör ändra attityd och åsikter utan även invandrarna själva (HBL 20.3.2006). Kolumnisten finner det oacceptabelt att finländarna enligt en nordisk jämställdhetsuppfattning skulle acceptera att en från "fjärran kommen hög diplomat vägrar ge vår president handen bara för att hon är kvinna" och att kvinnor "göms i fotsida mörka sjök med enbart en tittglugg för ögonen".

"Hur hitta en allmängiltig metod att närma oss varandra och att på ett rätt sätt förklara även för invandrare att integrering kräver en viss attitydförändring inte bara av oss utan också av dem. Inför sådant måste vi kunna utbyta åsikter, inte bara blunda." (HBL 20.3.2006)

Kolumnisten understryker att en lyckad integrering kräver en viss attitydförändring av både den mottagande befolkning men även av invandrarna. Många andra artiklar och ledare lyfter dock fram, bland annat en kolumn (HBL 28.7.2007), att integrering ofta ses som något myndigheterna eller invandrarna själva ska arrangera. Den kolumn som citeras ovan skiljer sig från den övriga åsiktsjournalistiken i den finlandssvenska dagspressen i det avseendet att kolumnisten kräver attitydförändring av invandrarna. De flesta andra kräver en attitydförändring av finländarna.

ÅU tar 2006 upp den "invandrarovänliga arbetsmarknaden" (ÅU 26.7.2006). Artikelnen handlar om en rwandier som jobbat många år som chefredaktör på Rwandas största dagstidning, ett tag inom FN i Nairobi och som korrespondent för BBC och CNN innan han kom till Finland med familj. I Åbo jobbar han i grillkiosk. Rwandiern förklarar att kiosken ständigt utsätts för rasistiska kommentarer och fördomar. Han menar att finländare ogillar utlänningar och framför allt afrikaner.

"Finländare är ganska slutna och svåra att få kontakt med. De associerar ofta afrikaner med något negativt." (ÅU 26.7.2006)

Samma artikel i ÅU tar upp problematiken kring att det finns så många arbetslösa invandrare. Svårast beskrivs det att som invandrare få jobb inom sin egen bransch och att det generellt sett är svårt för en invandrare att hitta jobb i Finland. I och med att ett så stort antal förblir utan jobb blir många invandrare egenföretagare. Artikelnen förklarar att de vanligaste företagen är restauranger, butiker och importföretag (ÅU 26.7.2006). Högutbildade invandrare flyttar ofta vidare eftersom det är denna kategori av invandrare som har svårast att få jobb inom sin bransch i Finland. Många arbetar ett tag inom restauranger, kör buss eller öppnar eget. Ett stort problem att Finland inte erkänner examen som erhållits utomlands, vilket punkt åtta i regeringen invandrapolitiska program

även lyfter fram. Regeringen tog inte upp problematiken kring erkännande av examen i sina pressmeddelanden från 2006 medan det nämndes i en FNB-artikel.

”Svenska riksdagsgruppen anser också att utländska examina borde godkännas i större grad än i dag och att invandrare så fort som möjligt ska erbjuda utbildning för att få behörighet för sin examen om den inte är godkänd i Finland.” (FNB 25.10.2006)

Utlänningar beskrivs vidare i dagspressen i samma anda som i punkt sju i regeringens invandrarpolitiska program – som modigare än finländare att bli egenföretagare. Som en artikel i ÅU dock betonat är det mycket svårt för en invandrare att få arbete inom sin egen bransch i Finland, så kanske mod att starta eget inte är den största och enda faktorn. Arbetslöshet, diskriminering och rädsla att stå utanför samhället kan tänkas bidra till att starta eget. FNB betonar att skraddarsydd företagstjänster för invandrare och enklare villkor för uppehållstillstånd för utlänningar som driver företag i Finland har föreslagits av en arbetsgrupp vid handels- och industriministeriet (FNB 13.12.2006). Arbetsgruppen betonar att invandrare är mer benägna att starta eget men har det svårare att komma igång p.g.a. för litet startkapital, som de ofta tvingas låna av släktingar. Arbetsgruppen föreslår att invandrare ska få information på sitt eget språk för att öka kunskapen om hur man ska gå till väga för att starta eget (FNB 13.12.2006). Regeringen har till skillnad från dagspressen och FNB inte kommenterat ärendet i sina pressmeddelanden från 2006.

Den fria rörligheten och arbetare från Estland, som nämndes i början av detta kapitel, diskuterades också och en ledare i HBL konstaterar att den fria rörligheten inte är ett hot mot Finland i och med att ”Finland inte längre är ett drömland för våra grannar i söder” (HBL 20.3 2006). Den fria rörligheten inom EU gav inte riktigt de resultat som européerna hade hoppats på, sägs det i en ledare. ”Massor av arbetsplatser flyttades, men bort från Europa” (HBL 20.7.2006). Endast tre artiklar i HBL år 2006 diskuterade personfall, av vilka två artiklar handlade om balter på Åland och invandrare i Närpes. En av de större tomatodlarna i Närpes säger att ”Vi är beroende av invandrarna och de är beroende av oss. Det här ömsesidiga beroendet innebär att vi respekterar varandra” (HBL 13.1.2006). Samma tomatodlare lyfter även fram att det skulle vara totalt ohållbart att inte betala samma lön till alla arbetare oberoende av varifrån de kommer. Endast en artikel handlar om invandrarkvinnor som lär sig finska i Esbo (HBL 19.11.2006) och en annan mer allmänt om samlevnad i invandrantäta hus i Myrbacka (HBL 16.6.2006). Grannarna i Myrbacka poängterar stolt att: ”Här ringer vi inte till polisen om vi har något otalt med grannen. Vi diskuterar med varandra istället” (HBL 16.6.2006).

I VBL 2006 betonas det att arbetskraft behövs i och med att ”arbetskraftsbehovet exploderar” och att detta kommer att innebära invandring av utländsk arbetskraft. Att invandringen inte enbart kommer att ske från Polen och övriga Östeuropa utan även från Asien lyfts fram som en viktig upplysning. Punkterna ett och tre i regeringens invandrapolitiska program tangerar precis detta. Punkt ett betonar att Finland är i behov av arbetsrelaterad invandring för att ”förebygga knapphet på arbetskraft” men som vi ser ovan har en ledare i VBL 2006 vidareutvecklat detta med uttrycket ”arbetskraftsbehovet exploderar” (18.11.2006).

Punkt tre i regeringens invandrapolitiska program framhäver samarbete med ursprungsländerna och speciellt med de nya EU-länderna där språkundervisning och information om Finland kunde ges före amkost. Under punkt tre står det att ”syftet med samarbetet är att främja en kontrollerad invandring och att stödja rekrytering till företag och arbetsplatser i Finland”⁸. Rekryteringsresor som svenska Österbotten och framför allt Närpesföretag åtagit sig att göra kan ju i högsta grad ses som samarbetsskapande. År 2006 tar JT upp temat med rubriken ”Metallföretag raggas arbetskraft i Polen”. Artikeln baserar sig på hur rekryteringen från Polen gynnar alla involverade. Det betonas flera gånger att det:

”... inte handlar om import av billig arbetskraft. De utlänningar som anställts ska anställas på samma villkor som övriga arbetstagare.” (JT 2.11.2006)

En artikel i HBL 2006 förklarar att vissa metallföretag i Närpes är ”helt beroende av arbetskraft av utländsk bakgrund” och att utlänningarna kan råda bot på bristen på arbetskraft (HBL 13.2.2006).

Att närpesföretag åker österut för att rekrytera nya arbetare, främst inom metallbranschen, uppfattas oftast som något positivt. Det finns dock även de som kritiserar närpesföretag och dess rekryteringsresor till bland annat Polen. En som intervjuats i JT 2006 anser att det finns en stor brist på kunskap om Polen och ”... att det är fel att finska staten understöder värvningsresor till Polen och menar att det hela är mycket oprofessionellt skött” (JT 13.11.2006). Personen anser att Polen har samma levnadsstandard som Finland och att det därför ”... är nedvärderande mot Polen att åka dit och försöka locka folk därifrån” (JT 13.11.2006). Denna artikel var dock den enda av alla 123 artiklar i det empiriska materialet som hade en negativ inställning till att Närpesföretag rekryterar i utlandet.

---

⁸ Regeringens invandrapolitiska program 2006.

År 2006 lyfts Närpes fram som ett föredöme i den finlandssvenska dagspressen medan Närpesmodellen blivit ett koncept 2008. Österbotten beskrivs dessutom i VBL 2006 som en av de mest framgångsrika landsdelarna i denna fråga. I en ledare beskrivs svenska Österbotten som en

”... föregångare då det har gällt mottagning och integrering av flyktingar i Finland och befolkningen har därför de bästa förutsättningarna för en integration av utländsk arbetskraft.” (VBL 18.11)

Som det diskuterats i början av detta kapitel beskrivs Österbotten och mer specifikt Närpes som en föregångare och ett föredöme för hur vi ska planera, arrangera och ta emot invandrare samt flyktingar. Denna åsikt stödjer sig oftast på att Närpes med omnejd anses ha specialkunskap tack vare tidigare erfarenhet av invandrare och flyktingar. På en mindre ort kan det anses vara lättare att arrangera värfamiljer och aktiviteter men även ge ortens invånare en möjlighet till personlig kontakt med nykomlingarna. HBL 2006 fokuserar i hög grad på regeringens politiska linje och har väldigt få personporträtt av enskilda invandrare till skillnad från VBL.

3.5 Håller den finlandssvenska dagspressen samma inriktning år 2007?

	Artikel	Ledare	Kolumn	Debatt	Totalt
HBL	10	9	2	2	23
VBL	9	3			12
SÖ					0
JT	1				1
ÅU	2				2
ÅL	2				2
BBL	1				1
Totalt					41
Pressmeddelanden					13
FNB	Ekonomi	Inrikes	Politik		Totalt
2007	2	4	9		15

Tabell D visar fördelningen av det empiriska materialet för 2007. Hur många artiklar och enligt vilken genre samt hur många pressmeddelanden.

Under 2007 beskriver VBL (12 stycken) till skillnad från 2006 även svårigheter som invandrarna ofta stöter på, exempelvis godkännande av examen, arbetstillstånd, diskriminering, informationsbrist och otillräcklig språkundervisning. Erkännande av kompetens diskuterades även av FNB men ännu mer fokuserade FNB på arbetssökarvisum, utrikes- och utvecklingsminister Väryrnens negativa

inställning till invandrare, diskriminering på arbetsmarknaden och behovet av en ökad arbetsrelaterad invandring för att öka arbetsinsatsen.

Artiklarna i FNB 2007 kan grovt delas in i tre kategorier. Den första kategorin går helt i samförstånd med regeringens invandrapolitiska program från 2006 och kunde ha som namn byråkrati och arbetssökarvisum. Byråkratin beskrivs som trög och ibland hinner projekten ta slut innan behovs- och tillgänglighetsbedömningen har slutförts (FNB 2.8.2007). Den andra kategorin går under namnet invandrare och arbetskraft och innefattar artiklar om ökad arbetsrelaterad invandring på grund av att befolkningen blir äldre. ”För att öka arbetsinsatsen har man sedan dess varit tvungen att öka produktiviteten, utbilda arbetslösa eller *låta* invandrare komma in i landet” (FNB 13.7.2007, egen kursivering). Denna kategori inrymmer även en artikel om att selektiv rekrytering av utländsk arbetskraft är ett etiskt problem (FNB 30.9.2007). Den tredje kategorin får heta diskriminering. Denna kategori innehåller artiklar om invandrares ställning, diskriminering på arbetsmarknaden men även Väyrynsens skeptiska inställning till invandrare, vilket står i konflikt med det som regeringens invandrapolitiska program talar för (FNB 16.9.2007).

Regeringens pressmeddelande kunde likaså uppdelas i samma kategorier. Integration, rättigheter och diskriminering diskuteras i flera artiklar. Det som inte fanns med i FNB men som framstår som väsentligt i pressmeddelandena är migrationsverket, EU och Schengenområdet. Varken i FNB-artiklarna eller i regeringens pressmeddelanden diskuteras specifika företag som rekryterar utomlands eller Närpes som modell för hela Finland, vilket det så tydligt görs i finlandssvensk dagspress. Regeringen betonade i pressmeddelanden från 2007 i samma anda som FNB mest problemen kring diskriminering, rasism och den höga arbetslösheten bland invandrarna i Finland. Regeringen betonar därmed i pressmeddelandena vissa av de svårigheter som tas upp i regeringens invandrapolitiska program såsom erkännande av examen och diskriminering. En mer kritisk ton mot genomförande av en lyckad integration av invandrare kan urskiljas i regeringens pressmeddelanden speciellt i jämförelse med regeringens positiva invandrapolitiska program från 2006.

En ledare i VBL 2007 understryker att ifall invandrarna inte lär sig det språk som talas på den ort där de jobbar och bor innebär det alltid begränsningar och leder snabbt till sekularisering och utanförskap (VBL 25.7.2007). Arbetsgivarna betonas som den viktigaste länken till arbetsinvandrarna. Arbete och språkkunskaper betonades i liten skala redan 2006 men allt mer under 2007. Lyckad integration på den finländska arbetsmarknaden och nöjda invandrarberättelser från Polen, Bosnien och Burma lyfts även fram i 4 av 13 artiklar i VBL.

JT 2007 fortsätter skriva om de rekryteringsresor till Östeuropa som diskuterades ovan. Det är fortsättningsvis båt- och metallfirmorna som behöver arbetskraft (JT 3.9.2007). Det beskrivs att intresset för utländsk arbetskraft har ändrats radikalt de senaste fyra åren. Då svaret för fyra år sedan på frågan om företag var intresserade av utländsk arbetskraft var bestämt nej är svaret i dag ett bestämt ja.

”Om fem år är bristen på arbetskraft skriande i Karlebynejden. De stora generationerna går i pension och ersättare finns inte i vårt land. Nu siktar man in sig på massorna i Kina.” (JT 3.9.2007)

Orsaken till att företagen nu siktar in sig på Kina och mer specifikt Fushun är att staden är Karlebyns vänort. En tradition av utbyteselever från området innebär att det var en naturlig utveckling att även locka arbetskraft från området (JT 3.9.2007). Till skillnad från JT 2006 då det endast diskuterades att alla involverade gynnas och att de polska arbetarna bör ha samma lön och rättigheter som de finländska tar JT 2007 upp utbildning och acklimatisering. Det betonas att det handlar om en lång process från flygplanet till verkstadsgolvet. ”Arbetsvisum och skolning ska ordnas och kulturskillnader ska överkommas” (JT 3.9.2007). De invandrare som lockas hit för att arbeta anses mer än år 2006 ha rätt till och behov av integration och språkundervisning.

Många artiklar i HBL 2007 (23 stycken) förhåller sig dock pessimistiska till genomförande av en lyckad integration, mycket på grund av de negativa attityderna bland den finländska befolkningen, men även en omöjlig migrationspolitik med komplicerade system. Punkt fyra i regeringens invandrarpolitiska program uppmanar att förenkla tillståndssystemet för arbetskraftsinvandring. Att byråkratin kan fördröja invandringen av arbetskraft kommenteras av FNB.

”Arbetsgivarna anställer också allt mer utländsk arbetskraft, men problemet är att arbetstillståndet beviljas så långsamt att det är svårt att få arbetskraften hit från tredje länder såsom Ryssland. Det händer till exempel att byggprojekt rinner företagaren ur händerna innan den anställda får komma till Finland” (FNB 3.8.2007)

En ledare i HBL skriver också att trots att Finland är i behov av en ökad invandring kan man inte glömma att det betyder att någon måste komma hit och att finländarna de facto inte är välkommande (HBL 25.10.2007). FNB framhäver att Finland upplevs som ett ganska slutet samhälle och att redan ett främmande namn kan göra det svårt att få ett jobb i Finland (FNB 29.11.2007). Finlands förra

minoritetsombudsman Mikko Puumala påpekar för FNB att ifall Finland önskar att invandrare ska lösa den kommande arbetskraftsbristen kommer en attitydförändring att krävas av finländarna. Puumala säger ytterligare att detta mål inte kan nås så länge invandrarna i Finland känner sig diskriminerade och byråkratin kring arbets- och uppehållstillstånd är stel och komplicerad (FNB 13.4.2007). Migrations- och Europaminister Astrid Thors lyfter i ett pressmeddelande fram att invandrarna inte endast kan ses som ett medel för att lösa Finlands problem utan att de ska vara en del av samhället, där varje människas rättigheter bör respekteras. Thors betonar att:

”Jag vill inte vara med och stimulera en invandrapolitik som välkomnar invandrare för att avhjälpa arbetskraftsbristen och som förutsätter att invandraren återvänder till sitt hemland när det inte längre finns någon brist på arbetskraft.”⁹

HBL skriver om en polsk dagstidning som gjorde ett arbetsmarknadsexperiment och skickade fem reportrar till olika storstäder i Europa för att se om de kunde få jobb inom fem dagar. Helsingfors beskrivs som den enda staden där ansträngningarna var helt förgäves ofta på grund av bristande språkkunskaper. ”Finland är alltså mer slutet, vår arbetsmarknad mindre flexibel och våra attityder mer trångsynta än vi vill erkänna” skrivs det i anknytning till den polska undersökningen (HBL 10.7.2007). Denna kommentar kan direkt relateras till citatet som framhåller att det krävs en ändring och aktivt deltagande av mottagarlandets befolkning. Punkt två i regeringens invandrapolitiska program lyfter fram att Finlands attraktionsfaktorer bör utnyttjas effektivare. Natur, säkerhet, inkomstnivå m.m. betonas men det som berör nya invånare allra mest är kontakt med landets befolkning. Det är finländare som de ska arbeta med och med finländare de lär sig språket. Finländarna beskrivs dock som slutna och trångsynta och är dessvärre inte en attraktionsfaktor som landet kunde locka nya invånare med.

HBL fortsätter därmed även 2007 sin trend att fokusera på samhället, regeringens politiska linje och finländarnas attityder istället för personfall eller hjälteberättelser. Endast tre artiklar behandlar enskilda fall av vilket ett är den 71-åriga kosovoalbanen Halide Latifi bosatt i Borgå som fick utvisningsbeslut (HBL 8.2.2007). Fallet Latifi kan ses som ett typfall av kampanjjournalistik. I finlandssvenska medier tog Hufvudstadsbladet, Borgåbladet, Kyrkpressen, Ny Tid samt radio upp hennes fall.

---

⁹ Pressmeddelande/Inrikesministeriet: Minister Thors: Invandrare ska ha möjlighet att avancera inom sitt yrke. 17.8.2007.

3.6 Vart har diskussionen kommit år 2008?

Fram till 12.8.2008	Artikel	Ledare	Kolumn	Debatt	Totalt
HBL	7	2			9
VBL	6	3			9
SÖ		2			2
JT					0
ÅU					0
ÅL					0
BBL					0
Totalt					20
Pressmeddelanden					
					6
FNB	Ekonomi	Inrikes	Politik		Totalt
2008	1	3	5		9

Tabell E visar fördelningen av det empiriska materialet för 2007. Hur många artiklar och enligt vilken genre samt hur många pressmeddelanden.

En markant skillnad i rapporteringen kan urskiljas 2008. Materialinsamlingen avslutades 12.8.2008 så en vidare utveckling av rapporteringen under år 2008 är inte möjlig. I den finlandssvenska dagspressen 2008 börjar invandrare i allmänhet ses som en del av en social helhet som ska integreras i det finländska samhället med sin familj, vilket inkluderar jobb för make/maka, barnavård/skola för barnen, hälsovård m.m.

De 6 pressmeddelandena från 2008 tangerar migrationspolitik, integration, utredningsmannen och ministern Ole Norrbacks genomgripande ändringsföreslag samt åtgärdsprogram och uppehållstillstånd för arbetsrelaterad invandring.¹⁰ I ett pressmeddelande poängteras det att främjande av arbetsrelaterad invandring kräver intensivt samarbete mellan olika aktörer. Regeringen betonar vidare i samma pressmeddelande även vikten av att ha samma spelregler för rekrytering av utländsk arbetskraft vilket slås fast i ett åtgärdsprogram för arbetskraftsinvandring 2009–2011.¹¹

FNB tar 2008 upp diskriminering i mindre skala jämfört med 2007. Invandring diskuteras nu som ett alternativ till den framtida bristen på arbetskraft. Det andra alternativet är att förlänga karriären bland finländarna (FNB 27.5.2008, FNB 29.4.2008). FNB tar upp Ole Norrbacks ändringsförslag angående arbetstillstånd samt attitydförändring. Integration och handledning för invandrare och deras familjer diskuteras, vilket går i samma anda som den finlandssvenska dagspressen, som analyserats i denna artikel. En kritik mot långa handläggningstider och stora

¹⁰ Pressmeddelande/Inrikesministeriet. 25.2.2008, 6.5.2008, 27.6.2008, 1.8.2008, 2.1.2008, 3.3.2008.

¹¹ Pressmeddelande/Inrikesministeriet: Åtgärdsprogram för arbetskraftsinvandring. 25.2.2008.

rekryteringsföretag kan urskiljas. I två FNB-artiklar diskuterar man var alla dessa invandrare som regeringen bäddar för att anlända ska bo. Minoritetsombudsman Johanna Suurpää frågar sig: ”Om det ska komma 100 000 personer till huvudstadsregionen, var ska de då bo? Hur ordnar man med skolgång och hur ska integrationen ordnas?” (FNB 23.5.2008). Ole Norrback önskar att det skulle bli smidigare att flytta till Finland för att jobba och få medborgarskap. FNB rapporterar att Norrback bland annat föreslår att företagare nog kan rekrytera utomlands men att de bör betala en del av rekryterings- och utbildningskostnaderna och att de rekryterade kunde få språkundervisning och fortbildning redan i hemlandet. Ambassader kunde bistå med information om Finland (FNB 6.5.2008). FNB lyfter dock fram att det för små eller medelstora företag är ett problem att rekrytera utländska arbetare, eftersom de inte har resurser att göra rekryteringsresor. För de stora förmedlingsföretagen är det däremot en guldgruva (FNB 23.4.2008). Rekrytering av filippinsk sjukvårdspersonal kritiserades dock av vårdfacket Tehy i och med att det innebär att all utbildad vårdpersonal från Filippinerna åker utomlands samtidigt som Filippinernas egen sjukvård lider av allvarlig personalbrist (FNB 15.2.2008).

VBL går starkt in för att diskutera välfärd, Ole Norrbacks förslag om hur invandrarförvaltningen ska ändras, integration och närpesmodellen. VBL fortsätter även med artiklar om enskilda fall såsom burmeser som anlänt till Kimo och filippinier som utbildat sig till närvårdare. VBL 2008 lyfter även fram att en ökad främlingsfientlighet kan observeras trots att regeringen och många arbetsgivare insett vikten av ett ökat antal invandrare på den finländska arbetsmarknaden (VBL 8.1.2008). En skillnad i trenden kan på liknande sätt märkas i HBL där det år 2008 talas om personfall i 6–10 artiklar, vilket är en stor ökning jämfört med tidigare år. Det faktum att utlänningsverket fick nya riktlinjer och döptes om till migrationsverket diskuterades givetvis i HBL. Migrationsverket diskuterades inte av FNB men nog i regeringens pressmeddelanden.¹² Dessutom diskuterades Norrbacks ”vågade förslag” (FNB 6.5.2008) både av FNB och i regeringens pressmeddelanden.¹³

VBL 2008 betonar i flera artiklar vikten av invandrarens familj för att invandrarna ska stanna och etablera sig i det finländska samhället.¹⁴

”Allt viktigare blir det att locka inflyttare att stanna på orten. Det gäller bland annat att se till att makar och makor också klan få jobb. Det innebär också

---

¹² Pressmeddelande/Inrikesministeriet: Inrikesministeriets förslag till budgeten för 2009: Polis- och migrationsförvaltningen förnyas. 1.8.2008.

¹³ Pressmeddelanden/Inrikesministeriet: Utredningsmannen Ole Norrback föreslår genomgripande ändringar i migrationsförvaltningen. 6.5.2008.

¹⁴ Bland annat artikel i VBL 5.1.2008, artikel i VBL 6.3.2008.

utmaningar för kommuner. Det behövs service som skolor och daghem, och inflyttarna kan ofta varken svenska eller finska.” (VBL 5.1.2008)

Problem med den finländska byråkratin som familjerna stöter på nonchalerades inte heller. Punkt ett och två i regeringens invandrarpolitiska program uppmuntrar familjeliv och målet är att främja permanent bosättning i Finland. För många utländska inkomsttagare som önskar ha familjen med sig är detta dock i praktiken så gott som omöjligt. Inkomstnivån för att lyckas ta med familjen är oskäligt hög för låginkomsttagare, vilket i praktiken omöjliggör drömmen om familjeliv i Finland. Dessutom beaktas det inte var i landet man är bosatt. Österbotten är exempelvis billigare än huvudstadsregionen. En ledare i SÖ diskuterar problematiken.

”Personer från länder utanför EU får bara tillfälliga arbetstillstånd. Och migrationsverket kräver att de minsann gör rätt för sig. Ordentligt. För en fyrapersoners familj kräver verket en nettoinkomst på 2 700 euro per månad för att få stanna i Finland. Många av de nyanlända jobbar i växthus där timlönen rör sig kring 8,20 euro. För en familj där man och hustru jobbar i växthus blir det nödvändigt med extra jobb och mycket övertid för att få stanna. För en ensamförsörjare är det ännu svårare. Nettoinkomsten är satt till över 1 800 euro. När det gäller finsk fyrapersonersfamilj har regeringen räknat ut att den behöver en nettoinkomst på drygt 1 200 euro för mat och kläder.” (SÖ 23.2.2008)

En artikel i VBL som handlar om bosnier som arbetar på metallföretag i Närpes diskuterar även problematiken kring inkomstgränserna. Artikeln förklarar att en svetsare förtjänar runt 2 000 euro i månaden medan inkomstgränser för en fyrapersonersfamilj är 2 430 euro i månaden (VBL 16.9.2007). I och med att dessa artiklar nämner olika summor för en fyrapersonersfamilj bör det påpekas att den summa som migrationsverket kräver för en uppehållstillståndssökande familj på fem personer (två föräldrar och tre minderåriga barn) är 2 880 euro/månad.¹⁵

En fråga som redan tidigare berörts lyfts även fram i VBL: varför engageras inte de utlänningar som redan finns i landet? De invandrare som bosatt sig i Finland har åtminstone baskunskap i någotdera av landets två officiella språk och kunskap om det finländska samhället. Trots detta är 20 procent av utlänningarna arbetslösa. Arbetslösheten bland män med utländsk bakgrund är 15 procent medan den är 25 procent bland kvinnor. Enligt befolkningsregistret 31.12.2007 bodde 132 632 utlänningar i Finland.¹⁶ Det betyder att närmare 30 000 invandrare är arbetslösa. Migrations- och Europaminister Astrid Thors citerades av FNB angående arbetslösa utlänningar. Hon frågar sig

¹⁵ Utlänningslag 30.4.2004/301. 39 §.

¹⁶ Migrationsverket. Statistik på utlänningar i Finland efter medborgarskapsland.

”Varför ska man rekrytera tusentals bärplockare i Thailand när man skulle kunna engagera dem som bor på flyktingcentraler.” (FNB 6.5.2008).

Finland har dock även ett stort antal utbildade arbetslösa utlänningar som söker jobb. En artikel i VBL 2008 betraktar regelverket som orättvist. Många högutbildade från bland annat Ryssland, Ukraina och utanför EU får inte arbeta med något annat än växthus för det står växthusarbete i deras arbetstillstånd (VBL 25.2.2008). HBL 2008 påpekar såsom FNB att det i dag är lättare för finländska företag att anställa utländsk arbetskraft men att byråkratin är mycket krävande för individer som på egen hand söker sig till den finländska arbetsmarknaden. I en ledare i HBL sägs:

”Finland har haft en utlänningsförvaltning som fungerat enligt det oskrivna mottot att varje nykomling kan utgöra en fara. Nu borde tjänstemännen lära sig arbeta enligt devisen att varje utlänning kan vara en möjlighet för vårt land.” (HBL 2.1.2008).

Akhlaq Ahmad klargör genom en empirisk studie hur svårt det är för utlänningarna än i dag att få jobb i Finland. Även för dem som har en finländsk examen, har goda språkkunskaper och har bott i landet några år. Negativa attityder mot människor med annorlunda namn, bakgrund och utseende är ännu gällande på den finländska arbetsmarknaden (Akhlaq, 2005). Akhlaq frågar sig om inte detta är det viktigaste Finland borde ta itu med i anknytning till arbetskraft och utlänningar? Varför inte ta vara på dem som redan finns i landet? Finlands president Tarja Halonen påminde folket redan 2006 i sitt tal vid tillträdet av presidentämbetet att det inte enbart handlar om arbetskraft utan om människor som flyttar till Finland. Halonen betonade även vikten av att arbetsvillkoren är desamma för alla och att det inte uppstår olika arbetsmarknader för finländare och för medborgare från andra länder i Finland. Invandring inte är en undermedicin som automatiskt innebär lösning på Finlands förestående problem.¹⁷

Flyktingar lyfts emellertid fram i VBL år 2008 som en resurs på arbetsmarknaden i samband med ett projekt som kopplat samman bland annat ungdomar från flyktingförläggningen i Oravais och arbetsplatser. Syftet med projektet har även varit att öka förståelsen för integrationsprocessen och flyktingars situation. Flyktingar finns, de vill ha och behöver få jobb för att klara sig i det finländska samhället medan företag behöver arbetare. Responsen har varit god trots att ”förr var det inte riktigt

---

¹⁷ Pressmeddelande/Tal av Republikens President Tarja Halonen vid tillträdet av presidentämbetet 1 mars 2006. 1.3.2006.

pop bland myndigheterna att anställa asylsökande ... Nu har inställningen förändrats så att det är önskvärt att flyktingarna arbetar” (artikel i VBL 16.5.2008).

En artikel i HBL 2008 beskriver hur Ole Norrback uppmanar byråkrater och folket i reformförslagen han givit minister Astrid Thors i maj 2008 att rejält ändra sina attityder gentemot flyktingar, emigranter och arbetsrelaterad invandring (HBL 7.5.2008). Problem som Norrback noterat vid sin granskning är orimligt långa behandlingstider, tekniskt sett dåligt system och en byråkratisk djungel som inte lyckas skilja på de olika motiv varför människor kommer till Finland. Vidare önskar han:

”modernisera en byråkrati och ett attitydklimat som härstammar från föreställning om att invandringspolitik är detsamma som flyktingpolitik... Vi måste komma ifrån föreställningen om att flyktingar är socialfall som bara ska ha socialhjälp. De som kan och vill ska kunna få sysselsätta sig och inte hållas sittande i mottagningscentralerna.” (HBL 7.5.2008)

Här träffar Norrback en poäng som även diskuterats i vissa finlandssvenska tidningar. En ledare i VBL tar upp precis problematiken att finländarna har svårt att se skillnaden mellan flyktingar som beviljats asyl av humanitära skäl, arbetsrelaterad invandring och den lilla gruppen kriminella invandrare (VBL 8.1.2008). Ledaren önskar en bearbetning av befolkningens attityder på grund av att en ökande främlingsfientlighet i det finländska samhället kan skönjas trots att finländarna inser behovet att arbetskraftsinvandring. Ledaren menar att vi behöver riktlinjer för vem som ska anpassa sig till vem och hur det nya mångkulturella Finland ska se ut. Ledaren konstaterar också att ”i denna fråga är det framför allt vi finländare som själva måste se oss i spegeln, inse fakta, och börja bearbeta våra attityder” (VBL 8.1.2008).

En möjlighet är att göra invandrare till finlandssvenskar, sägs det i en artikel i HBL (HBL 12.2.2008). Omvandlingen betyder dock inte mer än att invandrare får utbildning i svenska som första språk istället för finska. Det framhävs dock när Kulturfonden som satsar pengar på att ordna svenskkurser får frågan om det finns en bakomliggande strategi att rekrytera nya finlandssvenskar att det inte gör det. ”Svenskfinland har alltid varit öppet och *tolerant*” (HBL 12.2.1008, egen kursivering).

I övrigt går FNB, regeringens pressmeddelande och den finlandssvenska dagspressen som analyserats i denna artikel i samma riktning angående arbetsrelaterad invandring. Vissa är mer kritiska mot specifika punkter än andra, men i grova tag kunde vi säga att målet är detsamma: integration inklusive handledning, språkkurser, bostäder, skola för barn med mera och i grova drag

en enklare byråkrati gällande visum och tillstånd. Analysen av materialet stöder teorin om att trots att diskriminering och rasistiskt motiverade brott ökat i Finland börjar invandrarna ses mer som en social helhet under 2008.¹⁸

4. Slutdiskussion

Arbetsrelaterad invandring är inte identisk med gästarbete, som innebär att arbetet utförs på avtalad tid och att gästarbetarna därefter återvänder till sitt ursprungsland. Nu vill regeringen, enligt regeringens invandrapolitiska program från 2006, locka utländsk arbetskraft som uppmuntras att bosätta sig permanent i Finland. Det politiska programmet framhäver att Finlands attraktionsfaktorer såsom ren natur, stabilitet och säkerhet, men även hög standard inom finländska läroanstalter och intressant affärsmiljö bör lyftas fram mer än tidigare. Systemet för tillstånd för arbetskraftsinvandring bör förenklas medan systemet för uppehållstillstånd för näringsidkare bör förtydligas. Även systemet för erkännande av kompetens som erhållits utomlands bör förbättras och tillträdet till arbetsmarknaden för utländska studerande i Finland ska underlättas. I ett pressmeddelande från inrikesministeriet kan man läsa att ”Finland ska vara Europas säkraste och *mest mångkulturella land* vars internationella konkurrenskraft stöds av en aktiv migrationspolitik samt att alla upplever att samhället är tryggt och bygger på jämställdhet”¹⁹. Detta trots att Finland de senaste decennierna haft en strikt invandringspolitik. Nu ska Finland dock bli invandrarattraktivt och Europas mest mångkulturella land.

Syftet med denna artikel har varit att genom kvalitativ diskursanalys analysera den offentliga debatten kring arbetsrelaterad invandring med fokus på åsiktsjournalistik, dvs. ledare, kolumner och insändare. Artikeln har haft som avsikt att analysera ifall en regional variation kan utläsas och ifall man kan se en förändring från 2006 till 2008 i hur pressen skriver om arbetsrelaterad invandring. Dessutom har artikeln granskat om finländarna presenteras som positivt eller negativt inställda mot de så kallade nyfinländarna. Syftet med artikeln har även varit att parallellt med åsiktsjournalistiken följa med regeringens politiska linje och se ifall dessa stöder varandra. Är dagspressen, utgående från det empiriska material som använts i denna artikel, kritisk och reflekterar kring vad de politiska linjerna innebär både i teorin och i praktiken eller förs det mer en så kallad personifierad

---

¹⁸ Att diskriminerings och rasistiska motiverade brotten ökad baserar sig på polisens statistik.

Pressmeddelande/Inrikesministeriet: Inrikesministeriets kanslichef Ritva Viljanen: Nolltolerans är målet när det gäller diskriminering på grund av ursprung. 7.8.2007.

¹⁹ Pressmeddelande/Inrikesministeriets budgetförslag 2008: Frågor som gäller migration och integration koncentreras till inrikesförvaltningen – polisförvaltningen omorganiseras. 3.8.2007. Egen kursivering.

kampanjournalistik om enskilda orättvistbehandlade invandrare? Genom att följa med åsiktsjournalistiken i de största finlandssvenska dagstidningarna Vasabladet och Hufvudstadsbladet, men även mindre såsom Åbo Underrättelser, Syd-Österbotten, Jakobstads Tidning, Borgåbladet och Tidningen Åland kan man tydligt konstatera att en ändring skett mellan åren 2006 och 2008 i hur man beskriver, talar om och vilka känslor arbetsbetingad invandring väcker.

Genom kvalitativ diskursanalys har det kunna konstateras att det som ledare och artiklar betonar allt mer är att diskussionen borde fokusera på hur nyfinländarna och finländarna kunde samarbeta. Det diskuteras vilka åtgärder som behövs för att nyfinländarna bättre kunde inkluderas i det finländska samhället och känna sig som betydelsefulla deltagare. Språket, både i form av brist på utbildning och arbetsmarknadens efterfrågan av språkkunskap, betonas genomgående i finlandssvensk dagspress mellan åren 2006 och 2008. Ibland lyfts det fram oftare, ibland är det inte huvudfokus, men för det mesta finns det med på ett hörn. Språket markeras som en nyckelfaktor för att integration ska lyckas men även som det allra svåraste för invandrarna att lära sig. Det finska språket är svårt och oftast erbjuds någon enstaka språkundervisningstimme i veckan, vilket inte är tillräckligt. De invandrare som kommer till Finland för att arbeta ska med andra ord inte bli förbisedda i behov av handledning och språkutbildning. En annan nyckelfaktor som nämns i lika stor grad som språket är att ha en arbetsplats. Integreringen börjar genom arbetsplatsen skrivs det ofta i den finlandssvenska dagspressen. Forskning betonar även arbetets betydelse för integrationen av invandrarna (Kortteinen, 2000). Arbetsplatsen är likaså en social arena där språket behövs, vilket innebär att det nya språket övas, används och lärs. Att ha en arbetsplats kan även öka motivationen för att bättre och snabbare lära sig språket och är utan tvivel en säkerhetsfaktor som gör att människor mår bättre. Arbete bör genomgående ses som en av de allra mest centrala poängerna i relation till invandring och integrering som lyfts fram i dagspressen.

År 2006 präglas den finlandssvenska dagspressen av uttalande om att *vi* behöver *dem*, utan att beakta vad *de* kan tänkas behöva av *oss*. HBL 2006 fokuserar i hög grad på regeringens politiska linje och har väldigt få personporträtt av enskilda invandrare till skillnad från VBL. Närpes beskrivs i hela Österbotten som ett föredöme för Finland angående invandrare och integration. Både i HBL och i regeringens pressmeddelande rapporteras det om migrationspolitik, EU och säkerhet. FNB lyfter däremot fram mer konkreta problem kring invandrarnas rättigheter, integrering och problemen kring arbetstillstånden.

År 2007 domineras av artiklar om diskriminering och rasism på arbetsmarknaden samt krånglig byråkrati gällande arbetsvisum. VBL lyfter fram väldigt konkreta problem som enstaka

invandrare stött på gällande erkännande av examen, utbudet av språkkunskaper, informationsbrist m.m. Många artiklar och ledare i HBL förhåller sin pessimistiskt till genomförande av en lyckad integration, mycket på grund av de negativa attityderna bland den finländska befolkningen, men även på grund av en hopplös migrationspolitik. Regeringen betonar i pressmeddelanden från 2007 i samma anda som FNB mest problemen kring diskriminering, rasism och den höga arbetslösheten bland invandrarna i Finland. Finlandssvensk dagspress 2007 omfattar fler artiklar och åsikter om språkets betydelse för invandraren än under 2006. Det beskrivs ofta att invandrare blir sekulariserade och upplever utanförskap ifall de inte har språkkunskaper.

Åsiktsjournalistiken 2008 visar klart, till skillnad från tidigare år, att det börjar beaktas att den arbetsrelaterade invandringen ställer vissa krav på ett antal olika institutioner inom den offentliga sektorn. Invandrarna börjar 2008 ses i en bredare social kontext till skillnad från 2006. År 2008 diskuteras det allt mer kring bostadspolitik, språkundervisning, handledning, dagvård, löner, för att inte glömma attityder och bekämpning av rasism, etc. som är nära förknippade med den arbetsrelaterade invandringen. År 2008 tas även invandrarens familj upp allt oftare. Arbetsplats för maka/make behövs samt skolor för barnen. Trots detta informerar inrikesministeriet och många artiklar i den finlandssvenska dagspressen om att fördomarna mot invandrarna ökat. Kunde man tänka sig att finländarna skulle förhålla sig positivare till invandrare i och med att *vi* nu behöver *dem*, vilket det inte gjordes på 90-talet när somalierna anlände? Som denna artikel dock betonat diskuteras finländarnas attityder i hög grad och en positiv förändring sker långsamt. Allt fler invandrare behövs medan befolkningen förhåller sig misstänksam. Hur ska denna ekvation kunna lösas?

Den finlandssvenska dagspressen lyfte även fram de arbetslösa invandrare som redan finns i landet. En fråga som uppstår är varför inte de utlänningar som redan finns i landet anlitas om Finland är i ett så stort behov av arbetskraft som det påstås? Johanna Suurpää, minoritetsombudsman, konstaterade i samma anda som Akhlaq att andra generationens nyfinländare sällan får jobb i Finland trots att de har finländsk examen och talar flytande finska. Suurpää lyfter fram somalierna som ett levande exempel på detta, de kom till Finland på 90-talet när Finland led av en ekonomisk depression. Alla, inklusive finländare, hade svårt att få jobb. Ifall en somalier fick jobb på 90-talet skapade det oerhört agg bland finländarna (FNB 23.5.2008). I dagens läge finns det många somalier som vuxit upp i Finland, talar flytande finska och har fått en finländsk utbildning, men efter att de utexamineras får de fortfarande inte jobb, vilket leder till att många flyttar till Sverige eller Storbritannien. Detta är en enorm förlust för Finland som de facto behöver utländsk arbetskraft.

Det som den finlandssvenska dagspressen inte lyft fram är hur de arbetslösa invandrarna som redan finns i landet förhåller sig till arbetsrelaterad massinflyttning. Deras röster hörs knappt alls. En enda artikel tar upp filippinska sjukskötare som måste omskola sig enligt finländsk standard till närvårdare trots deras tidigare utbildning som sjukskötare. Dessa kvinnor ansåg det vara orättvist att de filippinier som anländer till Finland enligt nya arbetsavtal mellan Finland och Filippinerna inte behöver genomgå samma process som de gjort (VBL 20.3.2008). Det ska inte dock missuppfattas att all arbetsrelaterad invandring skulle vara välkommen eller invandring från vilka länder som helst. I regeringens invandrapolitiska program från 2006 ges även direktiv att som samarbetspartner är det ändamålsenligt att välja stater som är *lämpliga* med hänsyn till de administrativa kostnaderna och verksamhetens effektivitet. Samarbetsutsikterna ser exempelvis lysande ut med nya EU-länder såsom Polen för att ”Polen har en stor befolkning och ligger centralt i Europa och landet har tradition av rörlighet hos arbetskraften. Den polska befolkningen är relativt ung och välutbildad.”²⁰ Utbildade filippinska sjukskötare som i Finland jobbar som närvårdare anses liksom polacker vara lämpade för den finländska arbetsmarknaden medan arbetsrelaterad invandring från länder söder om Medelhavet aldrig nämns. Det kan ju tyckas att en selektiv rekrytering av utländsk arbetskraft är ett etiskt problem på samma sätt som det kan anses vara problematiskt att fiska alla utbildade inom en viss bransch till rikare länder.

Professor Pauli Kettunen, forskare i arbetsliv och globalisering, anser att trots att Finland behöver arbetskraft så ”... kan invandringen inte kontrolleras genom att man börjar skilja agnarna från vetet. Varken i Finland eller på EU-nivå.” (FNB 20.9.2007). Kettunen förutspår stora problem förknippade med en selektiv invandrapolitik speciellt ifall detta innebär att en del människor förhindras att komma in i landet. Vi kan även fråga oss hur det blev med det globala ansvaret? Visserligen flyttas arbetet inte denna gång till billigare produktionsorter på grund av att pensionärer, sjuka och kollektivtrafik inte kan flyttas. Målet är likaså att betala samma lön till de utländska arbetarna som till de finländska men uppfylls alltid detta kriterium? Dessvärre får minoritetsombudsmannen i Finland inte *enbart* jobba med olika former av diskriminering utan även med fall när utländska arbetare har exploateras och säkerhet, lag och arbetsavtal inte har respekterats (Tella, 2005). Problem angående rättvisa kontrakt och rättigheter lyftes fram i några få artiklar men det framhävs att den ”gråa ekonomin” med utlänningar som skickas till Finland för att arbeta för en euro per timme växer med otrolig fart (HBL 12.10.2007). Som det i flera artiklar, speciellt i VBL,

---

²⁰ Regeringens invandrapolitiska program 19.10.2006, under rubriken *Mera avtalsbaserat samarbete med ursprungsländer*.

betonats är det väsentligt att de utländska arbetstagarna får samma lön och villkor som de finländska arbetarna.

Finländarnas attityder har diskuterats rätt genomgående i den finlandssvenska dagspressen under åren 2006 till halva 2008. Är finländarna redo för den massinflyttning av utlänningar som regeringen bäddar för? Frågor hur den finländska befolkningen reagerar på polacker, filippiner och de övriga utländska arbetare och det politiska facta att arbetsrelaterad invandring bör främjas har diskuterats. Är finländare enkom positiva eller negativa gentemot nyfinländarna? Enligt inrikesministeriets pressmeddelande 2007 håller de rasistiskt motiverade brotten och diskrimineringsbrotten på att öka i Finland trots regeringens positiva politiska program.²¹ Detta är även ett fenomen som uppmärksammas i åsiktsjournalistiken i den finlandssvenska dagspressen runt om i landet. Ännu år 2008 smyger sig ordet tolerans in i de *positiva* artiklarna angående invandrare. Ska vi faktiskt lära oss tolerera utlänningar? Tolerans som enligt Norstedts Svensk ordbok betyder ”respekt för andras (avvikande) åsikter eller beteenden trots att man egentligen ogillar dem” (1999). Utlänningarna ska lära sig Finlands språk och de ska integreras i det finländska samhället. Allra helst ska *de* bli precis som *vi*. Invandrarna ska integreras att förstå, respektera och handla efter det finländska samhällets ramar. Invandrare kan ännu i dagens läge jämföras med en stark exotisk krydda i den finländska soppan. Kryddan får finnas men den ska inte lämna allt för stark smak och definitivt inte dominera, allra helst ska den finnas på botten på kastrullen så att den kan fiskas upp ifall den behövs.

---

²¹ Pressmeddelande/Inrikesministeriet: Nolltolerans är målet när det gäller diskriminering på grund av ursprung. 7.7.2007.

Källor

Akhlaq, A. (2005). *Getting a Job: The Social Networking of Immigrants from the Indian Subcontinent in the Helsinki Metropolitan Labour Market*. University of Helsinki.

Haavisto, C. (2007). *Variera mera, inkludera flera: Åtta essäer om medier, mångfald och migration*.
Haavisto, C. & Kivikuru, U (red.) SSKH Meddelanden 71. Helsingfors, 7–16.

Jokinen, A. Juhila, K. och Suoninen, E. (1993) *Diskurssinanalyysin aakkoset*. Vastapaino, Tampere.

Kortteinen, J. (2000) *Oikeutta rasismiin ja syrjinnän uhreille, etnisen syrjinnän vastainen käsikirja*
Kortteinen, J & Makkonen, T (red.). Ihmisoikeusliitto ry. Yliopistopaino, Helsingfors. 34–35.

Kivikuru, U. (2007). Politiskt inkorrekt tider. I Haavisto, C. & Kivikuru, U. (red) *Variera mera, inkludera flera: Åtta essäer om medier, mångfald och migration* SSKH Meddelanden 71. Helsingfors, 17–30.

Migrationsverket (2008) Statistik på utlänningar i Finland efter medborgarskapsland. Källa: Befolkningsregistercentralen 31.12.2007

Norstedts Svensk ordbok, Tredje upplagan 1999.

Nylund, M. (2008). Erään uhkakuvan anatomia: Virolainen vierastyövoima, uutisvälitys ja SAK. I Helander, M. (red.) *Going Global: Ay-liikkeen menestysresepti globaalissa ajassa* Minerva Kustannus Oy, Jyväskylä, 189–221.

Regeringens invandrarpolitiska program 19.10.2006

Tella, R (2005) Etnisen syrjinnän vastaisen neuvonnan kehittäminen. I *Vähemmistövaltuutetun julkaisusarja 1* Edita, Helsingfors.

Wood, N. & King, R. (2001). Media and Migration: an overview. I King, R. & Wood, N. (red.)
Media and migration: Constructions of mobility and difference. London: Routledge.